

Makromolekulák konformációjának követése kisszögű röntgenszórás alapján

Wacha András, IV. évf., BME TTK

Témavezetők: **Dr. Bóta Attila** egyetemi docens
BME Fizikai Kémia Tanszék
Varga Zoltán Ph.D. hallgató
BME Fizikai Kémia Tanszék

Az anyagtudomány újabb és újabb típusú makromolekulákat hoz létre, amelyek sajátos tulajdonságaik révén sokféle területen hasznosíthatók. Építőköveik sajátos, a környezeti paraméterek által megkívánt módon kapcsolódnak össze, és határozzák meg magának a makromolekulának a felhasználás szempontjából döntően fontos alakját (konformációját).

Izotróp gömbök felhasználásával, megfelelő építkezési szabályok betartásával változatos konformációjú szerkezeteket hozhatunk létre. Ezek a formák mosószerek, műanyagok, aktív biomolekulák elektronszerkezetének közelítésére alkalmasak.

A makromolekulák és aggregátumaik lineáris mérete az 1-100 nm-es tartományba esik. Emiatt vizsgálatukra a kisszögű szórási módszerek terjedtek el. A nyert szórási görbék azonban sok esetben nem egyértelműek.

Munkám első részében különböző (láncszerű, síkszerű, kompakt) konfigurációjú alakzatokat építettem fel 10-20 gömb felhasználásával, majd ezeket építőkövekként használva nagyobb aggregátumokat raktam össze. Az így fölépített egységek elméleti szórását számítva lehetőség nyílik a szerkezeti jellemzők (térfeltöltés, fraktáldimenzió és a szórási görbe korrelációjának vizsgálatára.

A szórási görbe szimulációja lehetőséget ad arra is, hogy a valóságos mérések adatait értelmezhessek: ha ugyanis kézzel tudjuk tartani a minta épülését, izolálni tudjuk a különböző hatásokat, melyek a szórási görbe lefutását befolyásolják. A szimulált szerkezet alakításaival pedig a szimulált szórási görbe fedésbe hozható a mérési görbével, azaz a minta szerkezete rekonstruálható.

Hivatkozások:

- [1] D. I. Svergun, M. V. Petoukhov, *Determination of Domain Structure of Proteins from X-Ray Solution Scattering*, Biophysical Journal, **80**, 2946-2953 (2001)
- [2] S. Kirkpatrick, C. D. Gelatt, M. P. Vecchi, *Optimization by Simulated Annealing*, Science, **4598**, 671-680 (1983)